

הולנד 204

ר"ח
204

Interview met Tinus Schabbing

a) Algemene persoonlijke gegevens

Martinus (Tinus) Schabbing werd op 22 Maart 1918 in Amsterdam geboren in een arbeidersgezin, waar een vrije opvoeding heerste, vrij van religieuze en politieke principes. Hij was actief in de A.J.C., de socialistische jeugdbeweging en politiek geïnteresseerd op de Sociaal Democratie. Na de Lagere School bezocht hij de Ambachtsschool, waar hij zich bekwaamde als Metaalbewerker, Loodgieter en Koperslager. Dit beroep oefende hij uit tot 1941, alleen onderbroken door militaire dienst in 1939/40. Gedurende de oorlog was hij bij de werkverschaffing in de Noord-Oost polder, maar werkte hoofdzakelijk in het verzet in het kader van de Westerveelgroep. Na de oorlog ging hij over tot de Kunstnijverheid, waarbij hij werkte tot zijn pensioenering in 1983. Hij is getrouwd, vader van twee zonen en woont in Zaandam, Holland.

b) Het Interview

Wanneer begon je met het illegale werk? Een zuster van mijn vrouw werkte bij een Duits-Joodse familie in Amsterdam-Zuid en mijn vrouw hielp daar ook weleens. Op een gegeven ogenblik in Mei 1942 verzochten ze mij, hun naar België te brengen, want ze wilden het land uit. Ze vonden het te heet worden en wilden zien, zover als mogelijk weg te komen. Ze vroegen me, om hun naar Antwerpen te brengen, dat heb ik natuurlijk gedaan, je kon toen nog in Holland gewoon met de trein en er waren onderweg geen moeilijkheden. Ik was net weer een paar weken thuis en toen op een zeker ogenblik stond Lore (Durlacher) voor mijn neus en die had via via gehoord, dat ik die mensen had weggebracht.

Hoe kwam je erbij, om dit te doen? Dat is mijn aard. Ten eerste ben ik graag bezig en doe wat. Ik zat eigenlijk erop te wachten, dat ik iets terug kon doen, want ik had geen reden, om me in te houden, toen de Moffen zo te keer gingen. En ik had geen kennissenkring, die me daar op weg kon helpen.

Deze eerste keer deed je, wat je deed, speciaal om Joden te helpen of alleen maar om iets tegen de Moffen te ondernemen? Een zekere relatie

met de Joden had ik wel. Daardoor en ook de "Jodenhoek" in Amsterdam dat trok me altijd erg aan. Wat er dus met hun gebeurde, dat greep me verschrikkelijk aan en ik ben maar niet iemand, die stil kan zitten en lijdelijk toe kan zien. Als iemand in het water valt, dan duik ik er meteen in, dat is mijn aard.

Hoe kwam Lore precies bij jou? Mijn vrouw was altijd erg actief en werkte o.a. in een winkel van levensmiddelen in de Vechtstraat, die ook in joodse kringen bekend was. Zodoende is Lore ervan op de hoogte gebracht dat ik deze familie naar België had gebracht. Ik herinner me bijna woordelijk dat ze me vroeg: "Tinus zou je voor ons willen gaan?" Zo is het begonnen, eigenlijk heel simpel. "Nou je hoort wel van ons, als er iemand weg moet.

Wat deed je nu precies, nadat dat contact eens gemaakt was? Mij werd gezegd, daar en daar zitten twee meisjes of jongens, die weg moeten, dan moet je zo en zo laat daar zijn en dan goede reis. Joop was ermee begonnen en die had een weg over Budel en dat was mijn eerste punt van aanknopng. Dus dan gaan we maar via Eindhoven. Als ik het me goed herinner, was daar een vrij lange rechte weg, voor dat je er kwam, het Weertse kanaal, allemaal open en bloot en dat leek me helemaal niet. Dus ben ik op eigen houtje verder gaan zoeken en kijken en toen kwam ik uiteindelijk in Putten terecht. Daarbij heb ik eigenlijk veel geluk gehad en ik wil heel nadrukkelijk erbij zeggen, dat zonder geluk vaart niemand wel. Je moet er heel veel geluk bij hebben. Ik had een Cafeetje vlak bij de grens, waar ik mijn papieren, die ik in Amsterdam nodig had voor de volgende keer, achter kon laten. Ik had een belgis persoonsbewijs op de naam van Jean de Vries, maar in Nederland heb ik eigenlijk geen valse papieren gebruikt, ik was daarvoor al in contact met de Noord-Oostpolder en van daaruit ging ik dan zogenaamd op reis, d.w.z., ik bleef weg.

Wat deed je in de N.O. Polder? Een soort werkverschaffing. Spitten. Ik mocht meehelpen om verzonken schepen, die onder de modder zaten, bloot te leggen. Dat was wel interessant werk. Maar aangezien ik zoveel weg ging, moest ik bij de Directeur komen en omdat ik wist, dat hij heel goed was, vertelde ik hem wat ik deed. "O dat is iets anders"

en toen kreeg ik van hem direct drie soorten van papieren mee. Dat ik landbouwcontroleur was, om het zo maar uit te drukken, en daarmee kon ik het hele land bereisen.

Maar je vervulde niet deze functie? Nee, ik gebruikte de papieren allen maar, als ik aangehouden werd. Jan Smit had deze papieren en Frans Gerritsen. Daarmede kon je het hele land bereisen, een soort voedselcontrole. Maar in feite hadden we geen taak. Een keer heb ik er een goed gebruik van kunnen maken, toen ik met twee meisjes langs de grens liep, om "over te steken", kwamen er twee Duitsers aan. We zeiden, we komen van de N.O. Polder, we moeten bij die en die boer zijn en dat geloofden ze.

Je werkte eigenlijk met onze groep vanaf het voorjaar 1943? Ja, laten we het maar hier op houden. Joop (Westerweel) is bij me thuis geweest, die wilde graag kennis met me maken. Hij wilde een idee van me krijgen.

Je zocht toen in plaats van Budel een nieuwe grensovergang bij Putten? Ik vond het in ieder geval niet de beste plaats. In Putten bracht ik de jongens eerst door alle mogelijke achttertuintjes en dan stapten we in de tram naar Antwerpen en daar wachtte Cor (Max Windmueller) op me.

Jij ging dus niet verder met de mensen als België? Nee. Een keer maar ging ik met Cor naar Parijs.

Met "Wehrmachtspapieren, die je van Cor kreeg? Ja, inderdaad. Maar ik geloof, dat daar Hans Ehrlich ook actief in was. Dit is, wat ik deed gedurende het jaar 1943 en gedeeltelijk ook 1944. Misschien is het niet helemaal juist als ik zeg tot de spoorwegstaking in Augustus, maar misschien juist tot de invasie, daarna gebeurde er al niet veel meer. Ik heb nooit data en getallen op geschreven.

Ik had ook veel meer tijd nu, om de mensen te verzorgen en dat was ook hard nodig. Nadat de treinstaking uitbrak en hoe meer het einde van de oorlog naderde, werd het nog moeilijker en de mensen kregen niet of nauwelijks te eten. Dus je moest vooral voor de voedselvoorziening bezig zijn en Jan en ik hebben daarbij fijn samen kunnen werken. We gingen met een bootje naar Hilversum, legden haar daar in de haven en

gingen dan met een bakfiets naar de ouders van Mirjam Waterman. Die zaten daar in het bos en daar gingen we hout hakken, alsof het ons bos was. Vandaar terug na de boot, het volladen en naar Nederhorsterberg een plaats waar mijn schoonvader werkte of althans zijn connecties had. Daar mochten we mee op de sleep naar Amsterdam en zo kwamen we met het gehakte hout in de stad. Buitendien hebben we schuilplaatsen gemaakt samen met Frans, die daarin wel geniaal was.

Hoe kwam je eigenlijk aan die grensovergang? Daar heb ik misschien een beetje gevoel voor - en dat heb ik nu nog - dat ik bepaalde dingen zie, die een ander niet ziet. Ik ben langs de grens gegaan - lastig natuurlijk - en toen kwam ik naar Putten. Een vriendelijk dorp met makkelijke contacten met de Belgen, niet zoals in Budel, waar je die open stukken had, je kon als het ware zo door de tuinen heen en dat pakte me. Een keer zijn we daar aangehouden met Cor en met Frans. Mijn broer had moeilijkheden, die was gescheiden en wilde weg en ik zei, ga dan maar naar Parijs. Ik heb hem papieren verzorgd, maar hij is toch aangehouden aan de grens bij Putten, even voordat wij, Frans, cor en ik terug gingen naar Holland. Wij werden aangehouden door een stomme toeval, we liepen een paar Moffen tegen het lijf en dan vragen ze wat doe je hier? "We zijn hier om tabak te smokkelen". "Nou kom dan maar mee. Frans was de eerste die verhoord werd, en hij stond zo hardop de praten, dat we goed konden horen, wat hij zei en dat was natuurlijk makkelijk. Toen ze mijn naam hoorden, Schabbing, was het even mis, "O, zeiden ze, die hebben we hier al eerder gehad." Maar we hebben toch mazel gehad en ten langen leste geloofden ze ons en na een uur stonden we weer op straat. Maanden later kreeg ik een bericht thuis, dat ik illegaal de grens had gepasseerd en dat ik daarvoor een boete kreeg van 200 Gulden. Die heb ik moeten betalen, maar direct na de oorlog heb ik ze terug gezist en heb ze gekregen ook.

Je nam ook deel aan de bevrijding van vrienden uit Westerbork? Daar heb ik ook aan mee geholpen, maar ik maakte niet zelf het contact. Dat deed Gideon (Drach), die had contact met Kurt (Walter) en die zorgde ervoor, dat er een of twee mensen op een bepaalde tijd van de dag buiten het kamp werden gebracht. We hadden een soort schuilplaatsje vlak bij het Oranje kanaal, waar we de mensen opwachten konden. We

hadden daar fietsen en persoonsbewijzen voor hun en we brachten ze dan met de trein naar Amsterdam of andere plaatsen, waar ze zijn moesten. Dit deed ik vaak samen met Lore.

Kun je verklaren, wat je hoofdzakelijk dreef om dit allemaal te doen?

Ik stond eens voor het raam op het Olympiaplein en aan de overkant, het is daar een beetje bossig, hoorde ik een gegil en een geschreeuw en ik kijk nog eens goed en zie twee personen bij een boom. Ik ren er meteen naar buiten en het bleek een jongen en een meisje hadden ruzie. Maar dat meisje leunde angstig achterover tegen de boom en ik dacht dat die jongen haar mishandelde. Ik heb die jongen daarop aangesproken en zeg: "Denk erom, ik ken je - ik kende hem natuurlijk helemaal niet - maar ik weet waar je woont en pas op als je dat meisje wat doet." Nee meneer, we zijn allebei een beetje aan het ruzie maken, maar het is alweer in orde." Ik wil daarmee alleen maar zeggen, toen ik terug kwam, zegt mijn vrouw waar bemoei je je mee. "Ja, dat zeggen jullie nou allemaal en daar heb ik een hekel aan." En dat is tegenwoordig in de moderne tijd helemaal de gewoonte.

Je reactie waren toen ook al spontaan? Ja.

D.w.z. je was op de Moffen geladen en hier bood zich een gelegenheid, eerst met die familie en dan met Lore, om iets te doen? Precies.

Waarom bleef je juist in deze groep werken terwijl er toch niet weinig verzetsgroepen waren. Wat was het, dat je hier aantrok? Dat waren de Chalootsim, de vriendenkring. Je weet hoe het met Loosdrecht begonnen is, toen die kinderen weg moesten. Hoe breng je zo gauw vijftig kinderen onder. Dat moest allemaal met mensen bij elkaar roepen, dat moest er gebeuren en dat werd allemaal spontaan gedaan. Toen kende ik die mensen nog niet. Daarna kwamen zij en Lore bij mij. Dat was juist een groep die me aantrok. Waar gewerkt werd en de vriendschap die je had, toen al. De manier, waarop alles gedaan werd en de vriendschap van de Hollanders en hoe zeg je dat, de Joden en de Niet Joden, dat trok me aan. Dankbaar of niet, je mag nou zeggen, dat interesseerd me niet, toch geeft het je een goed gevoel. Als ik nu weer in Israel kom en die mensen daar, dat geeft me toch een heerlijk gevoel, het is familie en dat had ik toen al.

Daar tegenover, van die eerste familie heb ik nooit meer gehoord. Ze kwamen terug na de oorlog en gingen scheiden. Hun zoontje hebben we toen nog een half jaar bij ons in huis gehad en die woont nu in Badhoevedorp, die hoorden er niet bij.

In de loop der tijd werd ik ook door jullie ideaal gegrepen. Ik had al een socialistische achtergrond, niet dat ik voorop liep maar het trok me erg aan toen ik hoorde waar de groep eigenlijk uit bestond, ik noem het Werkdorp, Beverwijk, Deventer enz. Dus dat trok me aan dat dit allemaal zo prettig vriendschappelijk ging, niemand speelde de baas, daar werd niet gecommandeerd en daar was een spontane medewerking van iedereen. Wat me ook erg aantrok was, dat men geen geweld gebruikte

Was dat bij jou een punt? Ja, ik ben erg tegen geweld, dat kan ik niet verdragen.

Het pacifisme was een mooi idee, maar was het in de tijd van Hitler wel op zijn plaats? Nee niet helemaal.

Ook als je principieel tegen geweld bent, had je het toch gebruikt, als het noodzakelijk was geweest? Ik had me niet terzijde gehouden. Ik weet van twee jongens je kent ze ook heel goed, die heb ik met veel moeite onder mijn bescherming gekregen. Toen ik Herman (Italiaander) en Frits (Siesel) ophaalde in Den Haag, kenden ze mij niet en wilden en niet met me mee. Dat was bij Gerda (Loeff) in huis, die me ook niet kende en vertrouwde. Ze hielden me staande in de gang en belden op, om te weten te komen, wie eigenlijk Tinus Schabbing was. Eindelijk hadden ze toen iemand aan de lijn en dat was Joop en die kon ze dan vertellen, dat het goed was. Maar onderweg vertelden ze mij, we zijn tot alles in staat, maar we laten ons niet pakken. Ik zei, nou je hebt groot gelijk, ik help je mee dan, want dat kon ik ook niet over mijn tand laten gaan. Dus als het is, om mensenlevens te redden of jezelf te redden, dan mag je wel geweld gebruiken en ik zou niet weten, waarom ik me niet zelf zou mogen verdedigen. Ik zou me zelfs nu nog verdedigen, als iemand me na het leven trachtte.

Het interview vond plaats op de dag van de 18.9.1989 ten huize van de geïnterviewde, Wals 28 te Zaandam 1507 TN, Holland en werd geleid door

Yigal Benjamin. Het wordt bewaard in de sectie Holland van het archief van Beit Lochmei Hagetaot in Kiboets Beit Lochmei Hagetaot in een nog nader te bepalen file.

Ik bevestig met mijn handtekening inhoud en geest van bovenstaand interview.

Naam: *M.T. Schabbing* Handtekening: *M.T. Schabbing* Datum: *22-1-1990*

Naam van Interviewer: *Mijal Benjamin* Handtekening: *J. Benjamin* Datum: *4.1.90*

V R A G E N L I J S T
=====

A. Persoonlijke gegevens van de ondervraagde

1. Naam, gezinsnaam en schuilnaam in het verzet.
Martine Schabbing
2. Adres Sassehengraaf 37⁷¹
3. Geboortedatum en plaats 12 Mei 1918 Amsterdam
4. Nationaliteit hedesl
5. Welke opvoeding hebt U ontvangen? Confessioneel of volgens een bepaalde politieke overtuiging?
Nijf opvoeding
6. Schoolopleiding L.O. ambachtsschool
7. Behoorde U tot een jeugdbeweging (naam en karakter ervan)

8. Beroep bij het begin van de oorlog en huidig beroep.
Monteur
9. Burgerlijke staat in 1940 _____

B. De tijd van de Duitse invasie tot de Februari-staking

1. Woonplaats gedurende de invasie Amsterdam
2. Dienst in het Hollandse leger _____
3. Zijn U reacties van Hollanders tijdens de Meidagen 1940 ten opzichte van Joden bekend?

4. Hebt U geprobeerd naar een neutraal land te ontvluchten in het eerste oorlogsjaar?

5. Kunt U nu definiëren wat U toen dacht over de bedoeling van de Joden t.o.v. de Joden.

6. Hebben de gebeurtenissen van die dagen invloed gehad op Uw houding t.a.v. de Joden?

7. Bent U persoonlijk betrokken geweest bij de Februaristaking?

8. Kunt U zeggen wat boendertijd Uw opinie over de Joodse Raad en zijn eerste activiteit was?

9. Heeft U persoonlijke herinneringen verbonden aan de eerste arrestaties voor Mauthausen?

II

C. De tijd van de Februarietaking tot het begin van de deportatie naar Polen.

1. Heeft U Uw woonplaats na 1940 verlaten? Waarom, wanneer en waar heen
2. Werd U gemobiliseerd voor een werkkamp? Hoe en wanneer bent U vrijgekomen?
3. In deze tijd werden vele Joden naar de concentratiekampen Amersfoort en Buchenwald gestuurd. Kent U gevallen in Uw omgeving?
4. Had U contact met illegale organisaties? Met welke?

D. De tijd van het begin der deportaties.

Opmerking: Over deze en de volgende periode moet een samenhangende en uitgebreide getuigenverklaring worden opgeschreven, die zich niet slechts beperkt tot vragen en antwoorden. Doel van de vragen is slechts het geheugen van de ondervraagde op te frissen en een volgorde van de gebeurtenissen vast te leggen.

1. a. Met welke organisaties en mensen uit de illegaliteit bent U in deze tijd in contact gekomen?
- b. Beschrijf Uw pogingen om deze contacten te krijgen.
- c. Welke gebeurtenis heeft U er toe gebracht dit contact te zoeken.
- d. Welke verzetsorganisaties waren U in die tijd überhaupt bekend?

e. Naam van de verantwoordelijke en de Verbindingsmensen, hun aandeel in de organisatie van het Joodse verzet in Holland en de maatschappelijke en geestelijke achtergrond van deze groep en zijn hulpacties.

2. Wat hebt U in die dagen over de reële mogelijkheden tot redding door ontvluchting gehoord?
3. a. Herinnert U zich wat U in die dagen bekend was over het lot van de Joden die naar Polen werden gedeporteerd?
- b. Wanneer hebt U voor het eerst over de massale vernietiging van Joden in Auschwitz gehoord?
- c. Wat was U bekend over andere concentratiekampen?
- d. Herinnert U zich samenkomsten of gesprekken waarbij gesproken werd over het lot van transporten en over de toestand in concentratiekampen?

III

4. a. Wanneer begon U "illegaal" te zijn _____
b. Was er een tijd dat U zowel legaal als illegaal was? _____
c. Geef bijzonderheden op welke manier U gemacoufleerd was en over de wijze van schuilhouden. _____
5. Geef bijzonderheden over de gastheren in wier huizen U ondergedoken was, hun beroep en hun opvattingen. _____

6. a. Wie hebben U gedurende die tijd verzorgd (met p.b. bonkaarten, geld, extra voeding etc.) _____
b. Beschrijf eigen initiatieven die U tijdens Uw onderduiktijd genomen hebt _____

7. a. Bent U in een concentratiekamp in Holland geweest? _____
b. Geef bijzonderheden over Uw arrestatie en over Uw leven in het kamp. _____

- c. Wanneer en op welke wijze werd U bevrijd? _____
d. Geef de namen van de vrienden die U hielpen het kamp te verlaten _____

8. a. Bent U over de grens naar een ander land gegaan? Waarom? _____

- b. Bijzonderheden over de reis. _____

- c. Beschrijf de tijd van Uw verblijf in dat land _____

B. Over het actieve verzet:

1. Waarom hebt U contact gezocht met de groep van de Chaloeziem? _____

2. Wie heeft U gebracht tot deze activiteit. Beschrijf het begin van Uw deelname aan het verzet. _____

3. Geef Uw indruk over de beweging der Chaloeziem en hun leiders. _____

4. Geef bijzonderheden over de ontwikkeling van Uw activiteit in dit verzet en over de verschillende acties waaraan U deelnam _____

- a. aandeel in het verechaffen van valse papieren _____

1. Beschrijf de soorten van deze valse papieren. _____

2. had U aandeel aan het werk bij de illegale drukkerijen _____

3. hebt U meegewerkt aan het vervalsen van papieren _____

- b. zorg voor de verdeling van bonkaarten en andere papieren _____

- c. had U aandeel in het verschaffen van geldmiddelen. Beschrijf Uw activiteit daarvoor. _____

IV

d. Had U aandeel in het verzorgen van onderduikadressen?

e. Indien U deel genomen hebt aan het zoeken van een weg naar Frankrijk, beschrijf Uw aandeel daaraan.

f. Indien U actief was bij het leiden van vrienden over de grenzen, beschrijf Uw werkzaamheid.

g. Heeft U medegewerkt aan de bevrijding van mensen uit arrest, gevangenis of kampen? Beschrijf deze acties.

h. Heeft U gedurende het verzet deelgenomen aan gewelddadige acties, heeft U geweld gebruikt of sabotage toegepast? Was U in het bezit van een wapen?

i. Hebt U geholpen bij de organisatie van het tewerkstellen in Frankrijk? Geef bijzonderheden.

F. Overige bijzonderheden over het verzet.

1. Had U verbinding met de verzetbeweging in anderen landen?

2. Heeft U spionage bedreven?

a. omvang van spionage-acties, en hun verbinding met reddings-acties

b. uitvoerders van dergelijke acties.

c. de spionage-plannen en de doelstellingen van hen die de plannen maakten.

3. Het aandeel van de Hollandse bevolking aan het verzet.

a. solidariteitsbewijzen.

b. hulp van de bevolking en het aandeel van de Hollandse arbeidersbeweging.

c. de maatschappelijke en de geestelijke beweegredenen voor deze acties.

V

4. Hebt U een onderscheiding ontvangen?

5. Geef alle mogelijke bijzonderheden over vrienden die gedurende het verzet zijn omgekomen.

Opmerking:

1. Bemoedig de ondervraagden details te geven en waarderingen van vrienden die deze tijd niet overleefd hebben.
2. Iedere foto, persoonsbewijs, brief, manuscript, publikatie van de organisatie en andere bescheiden uit de oorlogstijd, hebben een grote documentaire waarde. Vraag om dit materiaal desnoods om het te kopiëren en terug te geven.

Tinus Schabbing

(Voor personalia zie 1451)

Tinus Schabbing kwam pas vrij laat met de Westerveld groep in aanraking. Wel het hij reed op eigen gelegenheid een paar echt paar naar België gebracht.

In maart '43 kwam Rose Dortachter Tinus oproeken en verzocht hem mee te helpen.

Tinus voerde toen voor de Voedselvoorziening in de N.-O. polder en kwam daar op een eenvoudige manier aan Aansluiting, die het 5 maanden vrolijk waartien vrij door Nederland te gaan. Toen hij deze aansluiting bevestigde had, is hij bij de voedselvoorziening weggelopen en heeft zich geheel aan het illegale werk gewijd.

Hij verzorgde bronkaarten en bracht mensen weg; hij ging dan tot Brussel, waar ze door Max Windmüller werden overgenomen om verder naar Frankrijk gebracht te worden.

Zien went hij, toen hij in bescheid van Franse Secretie en Max Windmüller over de Hollandse grens terugkwam, gearresteerd door de hulp van een "foede" Duitser, die hem paspoortelijke papieren en 4 Franse felt van hen overnam, ontkeuren,

74

te aan gevangenneming en kwam met
een boete wapens smokkelen vrij.

ook juif Tunis twee keer
naar Westerbork om daar te helpen met
het ontvluchten van gevangenen.

na de Spoorwepstaking was het
werk vrijwel lamgelegd en hielt Tunis
zich nog bezig met het voortbrengen van
bonkaarten, het maken van schuilplaatsen
in de buurt van Amsterdamm en het
aankomen van voedsel en hout (per
boot door de Vecht) naar Amsterdamm.

Times Schabbing: 12.3.1948. a'lam.
monter.

~~עלון תעמולה~~ ~~עלון תעמולה~~ ~~עלון תעמולה~~
עלון תעמולה
Willie Westermwell.

ה'בא ג'לז י'ר'ב' ע'פ'ע' ה.
Westermwell 1943 ק'ר ע'ר ע'ר
Lore Dunlacher '3' ע'ר

Uedsehvooziening M.O. polder ע'ר ע'ר
Ausweise (ה'ש' ע'ר ע'ר)
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר

ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
"Cor" ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
Frans Gerritsen ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
Westerbork ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר

ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר

ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר
Willie Westermwell ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר ע'ר

Holland, België, Westerbork.

תיב' כ"ב ~~Linus Schabbing.~~

Linus Schabbing.

Westerbeek, קרית, ארץ

הערות העולים זרע בקום העליון הירוקה.

ערע העליון העולים הקומים ממחנות Westerbork.

הערות Auswärtige Amt חרש' הולנדי.

ת"א ת"ב ת"ג ת"ד ת"ה ת"ו ת"ז ת"ח ת"ט ת"י
 ת"יא ת"יב ת"יג ת"יד ת"טו ת"טז ת"יז ת"יח ת"יט ת"י
 ת"יב ת"יג ת"יד ת"טו ת"טז ת"יז ת"יח ת"יט ת"י
 ת"יב ת"יג ת"יד ת"טו ת"טז ת"יז ת"יח ת"יט ת"י

ZX; H, II 19, II 1, II 6 (5?)

סימון סגור

Z XV /

סימון סגור

חתימה

ת"ב
 ת"ג
 ת"ד

סימון זמני
 214.

De Groep-Westerweel

TINUS SCHABRING

VRAGENLIJST

Naam, gezinsnaam en schuilnaam in het verzet
 Martinus Schabring

Adres
 Sassenheimstraat 37 II

Geboortedatum en plaats
 22 maart 1918, Amsterdam

Nationaliteit
 Nederl.

Welke opvoeding hebt U ontvangen? Confessioneel of volgens
 een bepaalde politieke overtuiging?
 Vrije opvoeding

Schoolopleiding
 L.O. ambachtschool

Beroep bij het begin van de oorlog en huidig beroep
 monteur

Woonplaats gedurende de invasie
 Amsterdam

SAMENVATTING VAN NADERE MEDEDELINGEN

Tinus (Schabring) kwam pas vrij laat met de "Westerweel"groep in
 aanraking. Wel had hij reeds op eigen gelegenheid een joods
 echtpaar naar België gebracht.

In maart 1943 kwam Lore Dörlacher Tinus opzoeken en verzocht hem
 mee te helpen. Tinus werkte toen voor de Voedselvoorziening in
 de N.O.polder en kwam daar op een eenvoudige manier aan Ausweise,
 die het 5 mensen mogelijk maakten vrij door Nederland te gaan.
 Toen hij deze Ausweise bemachtigd had, is hij bij de voedsel-
 voorziening weggegaan en heeft zich geheel aan het illegale werk
 gewijd.

Hij verzorgde bonkaarten en bracht mensen weg; hij ging dan tot
 Brussel, waar ze door Max Windmüller werden overgenomen om verder
 naar Frankrijk gebracht te worden.

Eens werd hij, toen hij in gezelschap van Frans Gerritsen en
 Max Windmüller over de Hollandse grens terugkwam, gearresteerd.

Door de hulp van een "goede" Duitser, die hun gevaarlijke papieren
 en 't Franse geld van hen overnam, ontkwamen ze aan gevangenneming
 en kwamen met een boete wegens smokkelen vrij.

Ook ging Tinus twee keer naar Westerbork om daar te helpen met
 het ontvluchten van gevangenen.

Na de spoorwegstaking werd het werk vrijwel langleegd en hield
 Tinus zich nog bezig met het rondbrengen van bonkaarten, het maken
 van schuilplaatsen in de buurt van Amsterdam en het aanbrengen van
 voedsel en hout (per boot door de Vecht) naar Amsterdam.

22-7-92
 ch.v.
 was w.
 in (reis) t.m.
 Jan Smit

**VERKLARING
AUSWEIS NR.**

233524

 Alleen geldig tezamen met persoonsbewijs
 Nur gültig in Verbindung mit der Kennkarte
 Nr. A-35/233524

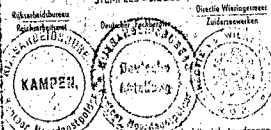
 Hiermede wordt verklaart, dat
 Es wird hiermit bescheinigt, dass

Schahhing Martinus F. 10477

 geboren op 22-3-18 te Amsterdam
 geboren am

 ten behoeve van de voedselvoorziening in den Noord-oost-
 für die Ernährung im Nordostpolder
 polder werkzaam te en dienengevolge is vrijgesteld van
 beschäftigt und deshalb vorläufig freigestellt ist vom
 arbeidzinsat in Deutschland.
 Arbeitsinsatz im Reich.

STEMPELS - SIEGEL

 De houder dient deze verklaring steeds bij zich te dragen
 Der Inhaber hat diesen Ausweis dauernd bei sich zu führen
 an bij ontslag bij den werkgever in te leveren.
 und bei Entlassung dem Arbeitgeber zurückzugeben.

 Ondergetekende, P. Iorsius

 Hoofd van Aanmeldingsbureau Nr. IV verklaart dat:

 Naam: Scharenburg

 Voornamen: Wahrecht Adrianus

 Geboortedatum: 01 December 1910

 Geboorteplaats: Aassendren

 Bureau Geboorteplaats: IV

Woonplaats en adres op tijdstip van keuring:

Lucellestraat 2 III, Amsterdam
ongeschikt

 is bevonden voor dienstneming bij
 den Nederlandschen Arbeidsdienst

 Amsterdam, 25 Aug. 1943

 Het Hoofd van Aanmeldingsbureau Nr. IV

P. Iorsius

 ↑
 deze niet

~~deze event. wel.~~

 90%
 p. 92 onder
 Conduwary

4

5 StA 387/44

AUSFERTIGUNG.

4 Cs 1253/44

Strafbefehl.

Sie werden beschuldigt, bei Putte am 8. Mai 1944 die niederländisch-belgische Grenze verbotenerweise überschritten zu haben.

12.3.44
12.3.44
12.3.44

— ~~Uebertretung~~ — Vergehen — nach § 4a der Verordnung Nr. 6/40 in der Fassung der Verordnung Nr. 155/41.

Beweismittel: **Ihre eigenen Angaben.**

Auf Antrag des Deutschen Generalstaatsanwalts in den besetzten niederländischen Gebieten wird deshalb gegen Sie

eine Geldstrafe von 40 - vierzig- Gulden
und für den Fall, dass die Geldstrafe nicht beigetrieben werden kann, eine Gefängnisstrafe ~~von~~ von

8- acht- Tagen

festgesetzt. Auch die Kosten des Verfahrens werden Ihnen auferlegt.

Pe

Strafbefehl—Geldstrafe—
Ausfertigung mit Uebersetzung
2115 *
K 1024

Dieser

Dieser Strafbefehl wird vollstreckbar, wenn Sie nicht innen zwei Wochen nach der Zustellung hier schriftlich oder zur Niederschrift der Geschäftsstelle Einspruch erheben. Ein schriftlicher Einspruch muss innerhalb der zwei Wochen hier eingegangen sein.

Die Geldstrafe und die Kosten sind spätestens binnen einer weiteren Woche an die Deutsche Gerichtskasse in Den Haag, Lange Vijverberg 12, zu zahlen.*)

Beträge, die nicht pünktlich eingehen, werden ohne Mahnung sofort beigestrichen.

Bei Zahlung an der Kasse haben Sie diesen Strafbefehl vorzulegen; bei einer Ueberweisung ist auf dem Abschnitt Ihr Name und das Aktenzeichen zu vermerken.

Ninwegen,
~~Den Haag~~ den 14.8.1944

Das Deutsche Landesgericht
in den besetzten niederländischen Gebieten.

gez: Dr. Albrecht

Kostenberechnung:

1. Gebühr für den Strafbefehl . . . fl.	2.50
2. Dolmetschergebühr „	
3. Sonstige Auslagen „	
Se.: . . . fl.	2.50
Hierüber:	
Geldstrafe „	40.--
zusammen . . . fl.	42.50

Ausgefertigt.
Ninwegen,
~~Den Haag~~ den 15.8.1944
Das Deutsche Landesgericht
in den besetzten niederländischen Gebieten.

Der Urkundsbeamte:

Zuzustellen:
Horn

Martinus Franciscus Schabbing
in Aastordan,
2e Helmerstr. 40

*) Kassenstunden von 9—12 Uhr,
ausser Sonnabende.
Konto bei der Rotterdamsche Bankvereniging N.V.
Den Haag, Kneuterdijk 8.

204-26-1

GEMACHTIGDE
VOOR DEN ARBEIDBureau: Bezuidenhout 87
Telefoon: 72 00 60 - 72 38 30

No. 0-04A

Getieve dit nummer in Uw antwoord te
vermelden

15 September 3

Gravenhage, 1944
Men wordt verzocht te adresseren aan den Gemachtigde
voore den Arbeid, Bezuidenhout 87 te "Gravenhage",
zonder op de enveloppe een persoonsnaam te vermelden.

Der Bevollmächtigte für die Ordaug des Arbeitslebens bestheimigt, dass Herr Martius Fr. Schabbing geboren am 22-3-1918, zu Amsterdam; wohaft in Amsterdam 2, Helmerstrat 40./5. Iahaber der Identitätskarte Nr. A35/ 233524 bei seinem Büro angestellt ist als Beamter bei der Abteilung Ausseidicast und als solcher beauftragt ist, mit der Erforschkung von Straftaten gemass der Verordaug 114/1942 und der Verordaug 120/1942, zur Erfüllung der ihm aufgetragenen Aufgabe soll Herr Schabbing alle Teile der Niederlaaden bereisen.

Der Bevollmächtigte für die Ordaug des
Arbeitslebens

v.v. [Signature]
[Signature]

30081-43-K 983

origineel bevindt zich in verzoek Mus.
Lekstiaal Adam. Tinus kon op dit
papier in Ned. rondreizen, zonder gevaar
opgepakt te worden.
Tinus.

1

testimony Tinus Schabbing - juli 1992

MP We hebben 't dus Tinus Schabbing is op bezoek in het Ghetto Fighters House en we hebben het over de vragenlijst die voor 1960, zeg je, is opgenomen.

TS Dacht 't wel

MP Door Willie Westerweel

TS Ja, dat moet haast wel

MP In Nederland, want je woonde nog in de Sassenheimstraat

TS Ja, ik woonde in de Sassenheimstraat en ik dacht dat ik in tot ik op het plein kwam in '65

MP Nadat jullie hier geweest waren in 1964?

TS Ja, dat geloof ik

MP weet je niet, nou doet 'r ook helemaal niet toe

TS Nee, ik heb dat nooit meer in m'n hoofd gehad, wanneer was dat nou, nee 't was al eerder, ja.

MP En je had toen al een, toen wij contact kregen, had je een echtpaar naar België gebracht.

TS Ja.

MP Dat was dus dat Joodse echtpaar waar de zuster van Tonnie hielp in de huishouding.

TS In de huishouding, ja.

MP En daardoor kende je deze mensen.

TS Ja.

MP En die wilden toen vluchten.

TS Ja, die wilden weg, die vonden 't niet meer vertrouwd.

MP Is dat gelukt?

TS Ja, het ging heel makkelijk.

MP Maar zijn die naar?

TS Zwitserland gekomen

MP En dat is gelukt.

TS Ja, dat is gelukt.

MP Dus die hebben de oorlog overleefd.

TS Ik heb ze tot aan die grens gebracht en toen ben ik weer terug.

Ja, die hebben de oorlog overleefd.

MP Tot aan de grens van Zwitserland.

TS Ja, van Zwitserland.

MP Hoe, had je daar aanwijzingen voor?

TS Nee.

MP Heb je dat op je eigen houtje gedaan?

TS Ja, dat is net als met Putten, waar ik later...

MP Heb je deze mensen ook bij Putten over de grens gebracht?

TS Ja, daar ben ik begonnen, heel toevallig en..

MP Dat ging goed.

TS Dat ging heel goed. Inderdaad. Makkelijke verbinding, trein naar Roosendaal.

MP En die mensen die bekostigden al deze ondernemingen?

TS Ja.

MP Ze moesten toch ergens slapen, je moest ergens wat eten.
 TS Tja, ik weet niet eens meer hoe dat gegaan is, inderdaad ja, we hebben nog gegeten in België en zij zijn verder gegaan. Ze hadden nog een contact met iemand die ze verder kon helpen en ik ben weer teruggegaan.
 MP Ja. Aan de Zwitsers grens, daar hoor ik zulke verhalen over dat daar zoveel mensen werden teruggestuurd en gepakt. Hoe ben jij daar tussendoor gekropen?
 TS Nee, ik ben niet over de grens gegaan daar.
 MP Nee maar, hoe ben je ergens terechtgekomen waarvan je dacht dat zij de grens konden overgaan?
 TS Nou dat zeg ik, ze hebben contact, ze hadden contact met iemand die ze verder zou helpen, vanuit België, dus, de grens.
 MP Vanuit België?
 TS Ja, België, Zwitserland.
 MP En hoe kwamen ze daar aan?
 TS Dat weet ik niet.
 MP Weet je allemaal niet?
 TS Dat weet ik niet, het was allemaal zo plotseling, 't kwam zo plotseling allemaal op, dat 't gebeuren moest, dus je gaat niet...
 MP Je bent gewoon met ze mee geraisd. Zij hadden aanwijzingen, ook in België waar Jullia heen gingen?
 TS Nee, dat niet, nie. Nee, ze gingen op goed geluk af, ze moesten aan de grens zijn. Ik weet niet meer welk plaatsje het was, in Zwitserland, maar wel met de trein bereikbaar en daar zijn ze naar die mensen toegegaan, uitgestapt en ik ben weer teruggegaan meteen.
 MP Weet je nog welk plaatsje dat was?
 TS Nee, ik weet het echt niet meer.
 MP Nee, weet je niet meer.
 TS 't kwam zo plotseling allemaal en het was ook een beetje emotioneel, dat snap je wel.
 MP Nou!
 TS 't was wonderbaarlijk goed gegaan, heel goed.
 MP Dat was dan het einde van 1942. Was 't in de winter?
 TS 't was goed weer, dat wel, 't kan wel voorjaar geweest zijn.
 MP Dan gaat 't verder dat in Maart '43 Lora Durlacher jou opzoekt en verzocht om mee te helpen. Hoe kwam dat contact? Weet je daar nog iets van?
 TS Ja, dat heb ik al een klein beetje aangehaald, Ton werkte dus in het Reform-huis bij Joodse mensen en die kende Lora en dus...
 MP Ah,
 TS En dus, in de Vechtstraat
 MP In de Vechtstraat, hoe heten die mensen?
 TS Weet ik niet meer, ik weet 't wel, ik ben 't vergeten, maar Ton weet 't nog precies. Dus als je 't weten wil. Nou, dan moet ik 't even opschrijven zometeen, even een notitie maken.
 MP Dat zullen we dan meteen doen
 TS Maar ik geloof dat ze over de moeder van die vrouw, die leeft ook nog en daar was Ton toen ook bij. Maar doe de groeten, maar verder helemaal niks. En ik had helemaal geen zin om daar contact mee te zoeken natuurlijk, want dat, nou ja, op zo een manier. Als je terug komt, dan ga je toch weer eventjes naar elkaar toe. Maar ik weet niet wanneer die mensen terugkwamen. Dat wist ik niet. En ik heb nooit meer wat gehoord, dan maar niet, ha?
 MP Is niet aardig. Maar via dat Reformhuis zijn dus twee contacten, eerstens heb je, via dat Reformhuis die mensen naar eh...

TS Nee, nee, nee, omgekeerd. Op een gegeven moment kwamen die mensen door de zuster van Ton of Ton zelf, dat weet ik niet meer, met mij in contact, met de vraag "Wil je ons naar België brengen?" Zo is het gegaan. Dat heb ik gedaan en dat hebben ze in het Reformhuis natuurlijk gehoord, want dat praat je toch, onwillekeurig over, dat hou je niet tegen.

MP Ah, op die manier. Toen heeft Lore dat gehoord en die is naar jou gekomen.

TS En die is toen naar mij gekomen in de Helmerstraat om te vragen of ik door wilde gaan. En dat heb ik gedaan.

MP En toen werkte je bij de voedselvoorziening in de Noord-Oost Polder?

TS Ja.

MP En daardoor heb je die de bewijzen om vrij te reizen, heb je toen laten maken voor vijf verschillende onderduikmensen.

TS Ja, Joop, pardon Jan. Jan Smit en Frans, die hebben allemaal zo'n bewijsje gehad. En een keer is het heel goed te pas gekomen, want toen zijn we aangehouden aan de Belgische grens.

MP Ja, dat staat hier.

TS Staat misschien wel....

MP Hij verzorgde bonkaarten, bracht mensen weg, ging dan tot Brussel waar ze door Max Windmuller werden overgenomen, en je ging altijd bij Putten over de grens?

TS Ja.

MP En daar is nooit iemand gepakt?

TS Nee.

MP En eens samen met Frans Gerritsen en Max Windmuller ben je toen gearresteerd.

TS Was 't niet Jan Smit?

MP Hier staat Max Windmuller en Frans Gerritsen, maar ik

TS Nou ja....

MP Ik graag verbeteren

TS Nee, dat hoeft niet want zo heb ik 't natuurlijk gezegd, maar dan, ik heb 't pas weer verteld en toen vertelde ik dat het Jan Smit was. Nou weet ik 't, verraaid, niet meer. Was 't nou Max?

MP Wat ook geloofwaardiger is, want Max die bleef, geloof ik, in België en F rankrijk

TS Ja, altijd, maar hij kwam wel eens een enkele keer in Holland hoor, maar ik weet verraaid niet meer of het, ik geloof toch dat het Jan Smit was. Maar wat moet je daar nou mee doen. Veranderen?

MP Nee. Ik schrijf hier een aanmerking.

TS Ik schrijf het ook even op.

MP In plaats van Max Windmuller was dit, volgens Tinus, Jan Smit. En dan, en daar zijn jullie toen vrijgekomen en, zoals jij dat vertelde, vertel dat nog eens, dat Frans daar heel hard ...

TS Ja, we werden binnengebracht en Frans werd apart genomen en die stond zo hard te praten, te schreeuwen kun je wel zeggen dat ze het goed konden verstaan en dus wisten wat we op moesten zeggen, daar op aan konden sluiten en Frans vertelde dat we tabaksmokkelaars waren om zo maar te zeggen. We wilden tabak hebben vanuit België en dat hebben ze geloofd. Ja, toen zijn we, na een uurtje of zo, kwamen we vrij en toen was het over. We hebben wel later, tenminste ik heb later een bekeuring gekregen daarvoor nog.

4.

MP En die hebben we.

TS O, ja, dat klopt, want die hebben ze ook op de Harengracht, want ze bewaren alles, ze (be)grijpen alles. Ze zeiden we hebben nog wat van U en ik zei "Wat dan?" Nou dat U op de grens een bekeuring hebt gekregen. Nou, dat wil ik wel eens zien, want ik wist niet wat ik hoorde, zeg. Maar

MP Maar die heb jij niet meer?

TS Die heb ik teruggevraagd, ik heb het teruggekregen het bedrag.

MP Jij hebt het geld van de bekeuring, heb je na de oorlog teruggekregen

TS Ik heb 't teruggevraagd, ik moest het terughebben.

MP Aan wie heb je het teruggevraagd?

TS Ach, ik heb er op geschreven naar het Arrondissement Breda, geloof ik, nou, die had daar natuurlijk begrip voor, ik heb 't meteen teruggekregen, je kan wel nagaan dat ze er ook nog attent op waren, want ze hebben me 't naar de Oorlogsdokumentatie gestuurd. Dus dat is wel interessant.

MP Ja, juist. En jij bleef mensen over de grens brengen. Was dat met een bepaalde regelmaat, of was dat zo ieders keer als er iemand wegmoest?

TS Natuurlijk, kijk, regelmaat kon je niet in die tijd van praten, spreken, want dat bestond niet. Maar als er mensen weg moesten, dan, weggebracht moesten worden, dan deed ik dat wel.

MP En je deed dat alleen, of met iemand samen?

TS Nee, ik deed het altijd alleen, dat is het beste natuurlijk, want, je kan beter twee mensen die in veiligheid gebracht moeten worden meenemen als een en nog iemand anders die je helpt of zo of wat dan ook. Dus ik had liever twee mensen bij me die weg moesten dan, het ging allemaal erg makkelijk, erg prettig.

MP Kun je herinneren wie je over de grens gebracht hebt?

TS Tja, er zijn er natuurlijk verschillende, maar onder andere ben ik weer teruggeroepen door, door wie eigenlijk? O, ja, door haar zelf, door Lilo Cohen. Ik dacht dat Lilo Cohen ook mee was gegaan en Lilo van Herman en Herman en Perets, die zijn allemaal met me mee gegaan en..

MP En je hebt het over Lilo van Lodi of Lilo van Herman?

TS Alle twee.

MP Alle twee zijn ze met jou en ook Lodi dan.

TS Ja, en de vroegere vrouw van Rolf, Ilse. Die is ook meegeweest

MP Hoe heette Ilse van zich zelf?

TS Ilse alleen.

TS Maar nou hoorde ik van Lilo zelf dat zij niet met mij mee was gegaan

MP Nou, dat doet er ook niet zoveel toe

TS Want ik weet alleen wie er eigenlijk met mij mee is gegaan van anderen.

MP Kun je nog herinneren wanneer je de laatste over de grens hebt gebracht? Tot wanneer je dat gedaan hebt?

TS Nou er kwam een grote kentering in alles toen de spoorwegstaking uitbrak eigenlijk

MP In welk jaar?

TS 1944. In de zomer van 1944 begon het al. Het werd steeds moeilijker De treinen reden onregelmatig en, ik geloof, in September brak de spoorwegstaking uit dus toen kon het helemaal niet meer. Maar of het nou Januari was, of Februari, Maart of April, dat weet ik niet meer.

MP En toen was het afgelopen met over de grens brengen. En jij hebt ook mensen uit Westerbork opgewacht buiten en verder...

TS Ja, zo kan je het wel natuurlijk, want verder kon je er toch niets aan doen. We zaten tegen, bij het Oranjekanaal tegen Westerbork aan en..

MP Zaten jullie in het hoi of waren jullie ook ergens anders?

TS Nou, onder andere in het hoi, maar ook in de bosjes, want we wisten ongeveer hoe laat ze zouden komen. Het kon af en toe wel 's goed afgesproken worden, dan zaten we vlak bij, dat we meteen weg konden. Ik heb ook, dat herinner ik me nog heel goed, op m'n verjaardag, op de avond van m'n verjaardag zat ik met, hoe heet ze, met de vrouw van Julia samen in een kippenhok in, vlakbij de grens, vlakbij Westerbork te wachten tot de dag aanbrak om naar de grens van Westerbork te gaan, om het zo uit te noemen, om Julia op te halen (Joela) en het was steen en steenkoud en we zaten heel dicht bij elkaar in het kippenhok, want die mensen wilden ons niet binnen hebben, waarom weet ik eigenlijk niet, want ze hebben wel geholpen

MP Ze waren bang.

TS 't zou wel kunnen, dat het niet kon of zo, maar we zaten tamelijk warm in het kippenhok, maar het was toch wel koud. Nou we moesten de tijd zoek brengen, natuurlijk, dus we zaten maar tegen elkaar aan te kletsen en zo, het was zo koud. We waren blij dat het daglicht werd, althans dat we weg konden.

MP Dat was met de vrouw van Julia?

TS Ja.

MP Tineke heette ze

TS Ja, he, toch he? Geloof ik ook.

MP Tineke Reutlinger.

TS Ja, natuurlijk, Tineke Reutlinger.

TS Nou, dat ging allemaal vrij vlot. Toen Julia er eenmaal was zijn we gauw naar het station gegaan en...

MP En Julia kwam uit het kamp.

TS Uit het kamp ja.

MP En toen zijn jullie naar het station ... Kun je herinneren bij welke mensen dat was, dat jullie in dat kippenhok zaten?

TS Nee, niet meer. Ik weet althans niet meer wie het was. Het is natuurlijk wel te achterhalen. Ik denk, dat Frans het nog wel weet. Maar die is er niet meer.

MP Nee.

TS Maar misschien weet Jan, die weet er ook nog al veel van. Jan ^{SMIT} ~~Blits~~.

MP Ja, juist. En na die spoorwegstaking in September 1944, toen lag het werk dus min of meer stil?

TS Nou van dat wel natuurlijk. Maar het ging wel verder met ondarduk.

MP En wat deed je toen?

TS Nou, o.a. er door heen

MP Tegelijkertijd

TS Omdat, ik ging af en toe weg en dan werkte ik met Frans en met Jan, maar veel met Frans, schuilplaatsen maken o.a. Dat deden we ook. En met Jan hebben we nog vrij veel, een paar keer wel, hout gehaald bij je ouders, die in het bos zaten, weet je nog?

MP Ja, in de Hollandse Rading.

TS In de Hollandse Rading. Gingen we met een bakfiets naar het bos en hakten we hout om het... en met een boot brachten we't naar een ..

MP Van Hilversum

TS Van Hilversum uit door het kanaal naar ongeveer naar, hoe heet dat plaatsje daar aan de Vecht, en daar lag een melkboot of iets dergelijks, in ieder geval een motorboot die voor het werk naar Amsterdam moest en dan werden we naar Amsterdam gesleept. En zo brachten we het hout bij de mensen die het nodig hadden, want er was helemaal geen brandstof meer.

MP Bij de ondergedoken adressen.

TS Ja, natuurlijk. En verschillende andere dingen, bonnen wegbrengen naar mensen toe, en waar je nodig was.

MP Juist. En waar was je toen de bevrijding plaatsvond?

TS Nou, ik was in ieder geval in Amsterdam, want die periode, toen die bevrijding naderde, dat was spannend en je wilde op de hoogte blijven en je kreeg eigenlijk geen gelegenheid meer om ver weg te gaan, want de treinen raaken niet meer, fietsen was ook al gebrekkig, dus je was altijd in de buurt van Amsterdam, of in Amsterdam en ik was dus in Amsterdam, dat wel. Maar hoe precies, nee, dat zou ik niet meer weten. We zaten wel veel naar de radio van Engeland te luisteren, dat wel. We waren nieuwsgierig he.

MP En toen had je speciaal contact met Lore en Jan en Frans.

TS Ja, dat waren wel de drie hoofdpersonen waar we mee contact hadden, waar we mee samen werkten.

MP Ja, ja en wie woonden er toen nog bij Frans? Weet je dat nog?

TS Nou, niet zo goed meer, want soms waren er wel tien mensen, lagen we op de vloer te slapen, ik ben er ook wel's geweest. In Haarlem he. Woonde hij in Haarlem. Paulien, Paula, onder andere, dat weet ik wel

MP Ja, Paula is helemaal op het eind pas naar Frankrijk gegaan. Ze is eigenlijk heel kort in Frankrijk geweest.

TS Inderdaad. En ik dacht dat Lore, Lore ook immers bij Frans was toen. En er waren er wel meer hoor, ik weet 't echt niet meer, 't is zo moeilijk om die te herinneren, ook de namen kende je toen niet goed.

MP En toen de bevrijding werkelijk kwam, met wie had je toen contact? Was je toen al getrouwd?

TS Ik was al voor de oorlog getrouwd, net voor de oorlog, een maand voor de oorlog. Toen was al 17 toen we trouwden.

MP Al 17!

TS Maar ik was toen ..eh. Of we nog contacten hadden, he? Ja, dat wel. Maar 't is erg plotseling allemaal, opeens gestopt.

MP Uit mekaar gevallen.

TS Uit elkaar gevallen, ja. Want ik herinner me nog dat iemand, weet niet wie dat was, nou die zei tegen me "nou, 't is afgelopen voor jou, jij bent klaar" en inderdaad zo kwam het ook over ook, het gebeurde ook zo, want we zeiden elkaar gedag, " nou we zien elkaar wel weer 's". Maar achteraf hoorde ik dat Jan Smit en Frans, was er misschien ook nog wel, nog heel druk bezig was om de zaak af te ronden via België en Frankrijk naar Israel. Klopt dat? Weet jij dat?

MP Nou ze hebben, er was veel onrust in de... Iedereen had veel onrust in zich en je kon niet stil op een plaats gaan zitten en maar afwachten. Dus ze trokken er op uit, ze gingen kijken wie er nog was, ze reisden, maar het was geen noodzaak, dat deden ze uit nieuwsgierigheid, uit avontuursgeest uit, ja vooral om te weten wie er was, wat er was hoe ze waren

7

TS Heb je ook gegevens en foto's van die 14 dagen, of die week, ja een goeie week, dat we op de Veluwe bij elkaar hokten.

MP Ja.

TS Daar was jij ook bij.

MP Nunspeet. Ja, zeker.

TS Heb je daar foto's van?

MP Ja, die hebben we

TS Dat was eigenlijk ook een hele bijzondere situatie, dat je zomaar in een kampje ging zitten, ik bedoel wel bevriende, bekende mensen die wel zorgden dat het veilig was, maar we zaten in een, twee woorwagens, geloof ik ha? Met een mannetje of tien, vrouwen en mannen bij elkaar en dan lekker kletsen en bijkomen.

MP Dat is een bewijs hoe dilletterterig of wij te werk gingen.

TS Dat zag ik later ook, want ze hadden ons zo mee kunnen nemen, als ze...dat, in geval...Dat bedoel je toch he?

MP Natuurlijk, zoiets doe je niet.

TS Ja, inderdaad. Later dacht ik daar wel eens aan, eigenlijk wel stom geweest.

MP Maar we hadden er behoefte aan om door mekaar weer enthousiast te blijven

TS Max was er en Harry Asscher en Kurt Reilinger

MP Hanneman was er niet meer.

TS En Frans en Jan en jij en Ellie,

MP En Menachem.

TS En waar was je andere zuster?

MP Chaja? Die was ondergedoken, Ellie was ook ondergedoken maar die is daarvoor...en mijn moeder was erbij

TS O, ja?

MP Die zijn samen gekomen.

TS Ja, ik zal nog eens naar die foto's kijken, dan zie ik 't misschien nog. Ik ben 't vergeten.

MP En Paula was daar en Lore. Goed, dat is het zo een beetje, het verhaal.

De overgang
van Jimus.

En Jimus zelf.

Na vragen over de bekeuring!

werkte bij de wedelvoorziening
in de N.O. holden. Glad daarvan
ausweise om vrij te mogen
reizen. van 20/5 de 7000 op 5 (?)

Core D. bracht hem in ons werk
maart 1943.

eerst al op eigen hande.
bracht de meusele naar Brussel.
naar "Cor" (Max.) windmiller
bij Putte ?

arrestatie op de grans. ^{zamen met} Frans en Cor.
door een "viele" Duitser.

Ex iemand van Westerbork
gehaald.

na de schoorwep staking
bleef hij in Holland.
Bankaister, + wedel
+ brand hout

Passanten

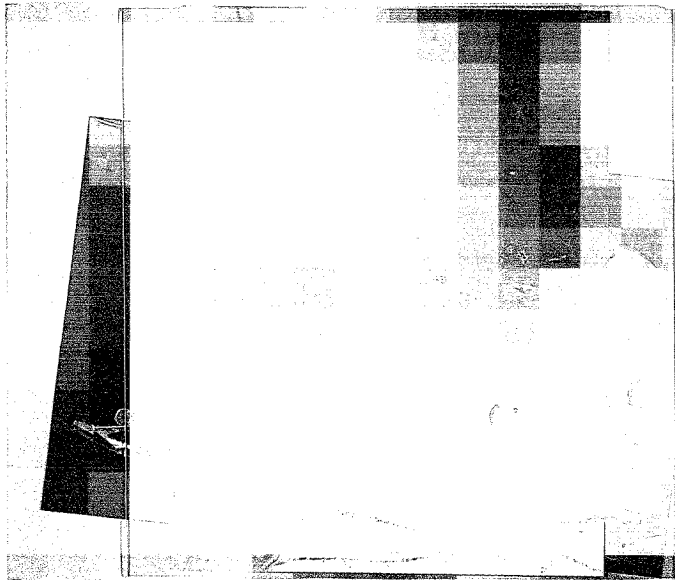
↓
Tinus:

- Thse (Rolf) bracht 2x een kind over de grens. Eén Uri Durlacher van Zwit en Ruth.
 al eerder een Duits echtpaar:
 Zuster van Jon kwam (en werkte) wel een, nog voor de oorlog. Voor 1940. moester, toen ondenkbaar.
 Spiegel Zaten slecht. Tinus bracht ze over de grens bij Patte (zelf uitgezocht) naar Brussel. Jijper, zelf verder. Vluchtte naar Zwitserland. - na de oorlog kwamen ze terug, hadden een kleine damesstassen fabriek (atelier, waar Tinus ook nog werkte)
 Baby In 1942 - 1943. Sind 43 in de Vechtstaat is een reform winkel werkte ~~at~~ Ton. Zindan kwam, Thse Elsborg. Tinus bracht deze Thse (als eerste van onze groep) over diezelfde grens. ^{in het andere} Tinus weet niet meer of Els (Lore Durlacher) hier voor of hierna Tinus vroeg om voor onze groep te werken.
 Poros Na Thse bracht Tinus over: Herman, Haliaander, Sisiel. Perets (Sisiel Sisiel), Paula Kaufmann, mit westeren boek gehaald:
 Matta Julia Reutlinger. (Tinus zat
 Sanda bruien Arsen in een bijpen hote 's nachts (Fraus weet bij wie) de mensen, der fdes her niet in huis te nemen, 's nachts. met Tineke Reutlinger later, samen. Haalden samen Julia af. Namen her, meernaar A'dam, waar Tineke verder voor her, zorgde.
 Paula ^{en} Kaufmann De tweede die Tinus afhaalde: met Fraus en Lore samen (in een hotelletje geslopen) fietsten langs het kanaal naar Arsen naar het station.
 Contact met Lore Durlacher in de var. orbadestr. ook in de Witsel, kade: vooral Carl, Loni, Frans, Jan Duit.
 nieuwe Prinsengracht: Tineke de Lange.
 Doklaan Nelvan de Akker.

ook op de Prinses' nacht bij Channa Nienbaues.

I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I
I

[The rest of the page contains extremely faint, illegible handwritten text.]

6111

204

151

1992

Westerweel-groep

In het interview van Mary Ann Lindo met Willem van Maanen (Het Parool van 9 juli) vertelt hij onder andere over de tijd dat hij actief was bij de Westerweel-groep. Hij zegt dat na de arrestatie en het vermoorden van onze grote vriend Joop Westerweel ook de rest van onze groep is opgetold.

Dat is niet geheel juist. Er zijn daarna nog vrienden opgepakt, maar gelukkig konden wij het werk voortzetten en afmaken.

Amsterdam M.F. SCHABING

See also (Tinus)
file 143.
juli 1994. Het Parool.

Reisebescheinigung Nr.
Attestation de voyage N° _____
Reisbewijs Nr. _____

nur gültig in Verbindung mit der Identitätskarte Nr.
 Valable seulement en corrélation avec la carte d'identité N° A35-233824
 Slechts geldig vergezeld van de identiteitskaart Nr.

ausgestellt von der Bürgermeisterei in Amsterdam
 délivrée par l'administration communale (Mairie) de _____
 uitgereikt door den burgemeester te _____

am 16. Juli 1947
 le _____

Der/Die Staatsangehörige Holländer Martinus F. Schabbing Arbeiter
 Le/La _____
 De Staatsonderdaan (Vor- und Zuname, Beruf - Nom et prénom, profession, nationnalité)
 (Naam, voornaam en beroep)

von der Firma De Mol - Pouchéle
 au service de la firme _____
 van de firma _____

reist in der Zeit vom 27. IV. 1944 bis 10. März 1946
 voyagera du _____ au _____
 reist van den _____ tot den _____

mit der Bahn/PKW Nr. auf der Bahn
 en chemin de fer, en voiture automobile, n° de la plaque d'immatriculation _____
 per spoor, per auto, nummerplaat _____

von Bouca (Seine - Inf)
 de _____
 van _____

nacht Brüssel über Paris und zurück und zurück
 à _____ via _____ et retour _____
 naar _____ over _____ en terug _____

Er/Sie hat Auftrag, sich nach Eintreffen sofort zu melden bei Firma De Mol - Pouchéle
 Il/Elle a reçu l'ordre de se présenter, dès son arrivée, auprès de _____
 Hij/Sij heeft opdracht gekregen zich na aankomst onmiddellijk aan te melden bij _____

Grund der Reise Urlaub
 Motif du voyage _____
 Reden der reis _____

Diese Bescheinigung ist nach Beendigung der Reise unaufgefordert an die nachstehende Dienststelle abzugeben.
 La présente attestation devra, le voyage terminé, être remise spontanément au service ci-après indiqué.
 Dit bewijs moet na voltooiing der reis ongevraagd ingediend worden bij den hierna vermeldden overheidsdienst.

Abgefunden mit Verpflegung bis Selbstverpfleger
 Pourvu (e) en aliments jusqu'au _____
 Verpflegung ontvangen tot _____

Ausgefertigt am 27. IV. 1944
 Etabli le _____
 Opgemaakt den _____

Dienststelle Feldpostnummer 21535 P

 (Unterzeichn. Dienstgrad, Dienststellung)

Reg. Baurat a. K

VERKLARING NR. AUSWEIS

Alles geding bevestigd met goedkeuring N. 35/233524
Hiermede wordt verklaard, dat
Ei wird hiermit bescheinigt, dass

Schabbing Martinus P. 10477

geboren op 22-5-18 in Amsterdam
gebooren am 22-5-18 in Amsterdam
tes behoren van de verzetsorganisatie in den Noordost-
land voor die Eendracht im Noordostland
ander verhooren is en dienstverplicht is, vrijgesteld van
beschikking und dienlijk verduhlt festgestellt ist vom
Präsidenten in Deutschland.

STAMPES - SIEGER

Opgehoort deze verklaring is niet te dragen
Der Inhaber hat diesen Ausweis dauernd bei sich zu führen
en bij ontgang bij den verzetter in te leveren.
und bei Entzug dem Ausgeber zurückzugeben.

Oudergetekend, 1943

Hoofd van Aasmeldingbureau N. 17 verklaart dat:

Naam: STAMPES - SIEGER

Voornamen: SCHABBING, MARTINUS

Gebortedatum: 22-5-18 AMSTERDAM

Geborteland: AMSTERDAM

Bureau Geborteland: 17

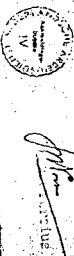
Woonplaats en adres op tijdip van leuning:

10477, Schabbing, 17, 1943

is bevonden voor dienstneming bij
den Nederlandschen Arbeidsdienst

AMSTERDAM 22-5-18-43

Hoofd van Aasmeldingbureau N. 17

Dit waren echte formulieren (Blanc) die Tomas kreeg van
de M.O.P, die gebruikt werden door hem om Tomas Spoorkezen
en Jan Snick

31. Jinnus

GEMACHTIGDE
VOOR DEN ARBEID

15 September 3

Bureau: Bezuidenhout 87
Telefoon: 72 00 60 - 72 38 30

Gravenhage, 15 September 1942
Hierin wordt verzoekt te adresseren aan de Gemachtigde
van den Arbeid, Bezuidenhout 87 te Gravenhage,
zonder op de enveloppe een persoonsnaam te vermelden.

Nr. 0-04A

Gelieve dit nummer in Uw antwoord te
vermelden

Der Bevollmächtigte für die Ordnung
des Arbeitslebens bestcheigt, dass Herr
Martiaus Fr. Schabbing geboren am 22-3-1938,
zu Amsterdam; wohnhaft in Amsterdam 2, Helmer-
straat 40./3. Inhaber der Identitätskarte
Nr. A35/ 233524 bei seinem Büro registriert
ist als Beamter bei der Abteilung Ausseidicest
und als solcher beauftragt ist, mit der Erfordernis-
schung von Straftaten gemäss der Verordnung
174/1942 und der Verordnung 120/1942, zur Er-
füllung der ihm aufgetragenen Aufgabe soll
Herr Schabbing alle Teile der Niederlande
bereisen.

Der Bevollmächtigte für die Ordnung des
Arbeitslebens

Handwritten signature and initials

30081 - 43 - K 983

b. (31) Jinas.

DR. CURT BADHAUSER & CO.
STRASSENBAU
FRANKFURT A. M.

FERNRUUF: 79820
32854

POSTSCHECKKONTO: FRANKFURT A. M. 572

BANKKONTEN: GRUNELIUS & CO. FRANKFURT A. M.

DEUTSCHE BANK, DEPOSITENKASSE D FRANKFURT A. M.

UNSER ZEICHEN:

IHR ZEICHEN:

IHR SCHREIBEN VOM:

O. V. den 29. Jan. 1944.

Der Holländer Schabbing M. F. geb. am 22. März 1918 zu Amsterdam ist bei uns als Transportführer und Kurier beschäftigt. Zu seinen Aufgaben gehört der Besuch unserer Arbeitslager und Baustell sowie das Überbringen von Kurieraufträgen und Arbeitertransporten innerhalb Belgiens, Frankreichs und Hollands. Alle Behörden werden gebeten, ihm bei der Ausführung seiner Aufträge notfalls Schutz und Hilfe zu gewähren.

Dr. Curt Badhauser & Co. K. G.
Hoch- und Tiefbau
Frankfurt am Main
SteinstraÙe 10

**FORCES FRANÇAISES
DE L'INTÉRIEUR**
ORGANISATION JUIVE DE COMBAT

N° 5087

Nom SCHABING

Pseudonyme Martines

Né le 22 Mars 1918
à Amsterdam

domicile 84 rue de la Chapelle
Paris 18^e

Paris le 15-10-44

Empreinte digitale: _____

Le Commandant: _____
Signature de Titulaire: M. F. Schabbing

SERVICE CENTRAL DES DÉPORTÉS ISRAËLITES

SIÈGE : 23, Boulevard Haussmann - PARIS (9e)

TÉL. : PROVENCE 99-90
99-91

MÉTRO : CHAUSSEE D'ANTIN

REF. :

Paris, le 30 Novembre 1944

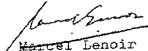
Je soussigné Capitaine Marcel Lenoir, secrétaire du S.C.D.D.I. de Paris, atteste que

Monsieur SCHABING Martines, né le 22 Mars 1918, à Amsterdam,

est un membre de notre organisation comme officier de liaison avec les organisations juives de la Hollande et fait usage de la motocyclette

FFI n. 324 . Motoc nr. 2534

Pour valoir ce que de droit .

Marcel Lenoir

met dit bewijs maakt ik op een motofak rijden.

V.G.A. (Vrije Groepen Amsterdam)

No. 037

Ondergetekende, J. Bommer, leider van de V. G. A., verklaart hiermede, dat houder van dit bewijs.

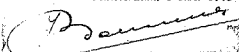
Schabbing, Martinus Fr.

No. Persoonsbewijs

A35/233524.

als illegaal werker(ster) voor de V.G.A. werkzaam is.

Amsterdam, 6 Mei 1945

VERTALING.

5 StA 327/44

4 Cs 1253/44

Vonnis in de schriftelijke procedure.

U wordt beschuldigd, bei Putte am 8.Juni 1944 die niederländisch-bol-
gische Grenze verbodenweise überschritten zu haben.

— ~~overtoedings~~ misdrijf — volgens § 4a der Verordnung Nr.6/40 in der
Fassung der Verordnung Nr.155/41.

Bewijzen: Ihre eigenen Angaben.

Op voorstel van den Deutschen Procureur-Generaal in het bezette Nederlandsche
gebied wordt daarom tegen U

een geldstraf van 40 - vierzig- Gulden
en ingeval, dat deze geldstraf niet kan worden ingevorderd, een gevangenisstraf — hech-
tenis ~~van twee~~

8- acht- Dagen

vastgesteld. De kosten van de procedure moet U eveneens dragen.

FORCES FRANÇAISES DE L'INTERIEUR

ORGANISATION JUIVE DE COMBAT

Paris, le 19-Dec. 1945

VERKLARING.

Door deze verklaart ondergetekende, Commandant Der Hollandsche Groep der O. J. C. FORCES FRANÇAISES L'INTERIEUR dat:
SCHAABBING Martinus Franciscus,
Geboren: 22 - 3 - 1918 te Amsterdam,
Persoonsbewijs No. A35 / 233524,
O. J. C. / F. F. I. No. 5087.,
persoonlijk naar Frankrijk dient te komen ten dienste van de FFI op verzoek.

Ik verzoek alle civiele en militaire autoriteiten den heer
M. F. Scabbing hulp en faciliteiten te verlenen.

DE COMMANDANT DER HOLLANDSCHE GROEP
O. J. C. FORCES FRANÇAISES L'INTERIEUR
RIEUR:

O. J. C. F. F. I. 23 Boulevard Hausmann - PARIS (9e).

Dit vonnis zal kracht van gewijsde hebben, indien U niet binnen twee weken na de toezending schriftelijk of bij den griffier in verzet komt. Een schriftelijk protest moet binnen de twee weken hier ingediend zijn.

De geldstraf en de kosten moeten uiterlijk binnen een verdere week aan de „Deutsche Gerichtskasse“ Den Haag, Lange Vijverberg 12, betaald worden.*)

Bedragen, die niet op tijd betaald zijn, worden zonder waarschuwing dadelijk ingevorderd.

Wanneer U aan de kas betaalt moet U dit vonnis toonen; bij overschrijving moet U Uw naam en het dossiernummer op het strookje vermelden.

Nimwegen,
~~Den Haag~~ den 14.8.1944

Das Deutsche Landesgericht
in den besetzten niederländischen Gebieten.

gez: Dr. Albrecht

Kostenberekening:

1. Leges voor dit vonnis	fl.	2.50
2. Kosten voor tolk	„	„
3. Diversen	„	„
	fl.	2.50
Geldstraf	„	40.--
	fl.	<u>42.50</u>

Nimwegen,
~~xxxxxx~~ 15.8.1944

Herrn
Martinus Franciskus Schabbing
in Amsterdam,
2e Helmerstr.40

*) Kasuren: van 9 tot 12 uur,
behalve 's Zaterdags.
Konto bij de Rotterdamsche Dankvereniging N.V.
Den Haag, Knouterdijk 8.

*Dit is mijn Belgisch persoonsbewijs.
 = Vals. Het origineel hangt in het bezet. Mus, in Aalen.
 Vals Belgisch persoonsbewijs van Martinus F. ("Tinus") SCHABING.*

Trouwe.

997130

DE VRIES
 JEAN

Nom DE VRIES
 Prénoms JEAN
 Voornamen

Etat civil
 Burgerstand

Nationalité: Belge.
 Nationaliteit: Belgisch.

né le 22-3-14
 geboren te OSTALLE
 den

Profession
 Beroep REPRESENTANT

Résidence précédente ANVERS.
 Eerste verblijf

Secondo-résidence
 Tweede verblijf

Inserté le 29-1-30
 ingesloten van 29-1-30

Rue DE BRACHÈ, n° 22
 straat, n° 22

1-0
 1941

Signature
 Handtekening
 des aubergés

997130

Koninkrijk der Nederlanden
 voor bescherming, beschrijving.

Bruxelles, le 1-1-30
 Brussel, den

Taille: Un mètre
 Lengte: Een meter

L'Officier de l'état civil (ou son officier)
 De Staatkundige (of zijn afgevaardigde)

997130

DEMEURES SUCCESSES A BRUXELLES
 ACHTEREENVOIGENDE WONINGEN IN BRUSSEL

RUE - STRAAT

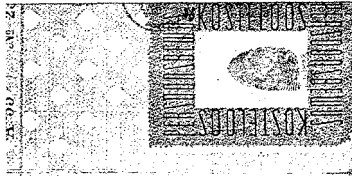
N° des
 Dossiers
 Date
 Vol. Fol.

(Valeur nominale en francs)

Classe de Rome, Lot 2a 124221, N° de Classe
 Klasse van Rome, Lot 2a 124221, N° der Klasse

Bomskis van Tenes Schakke
Ordeskies van Aya. Moss

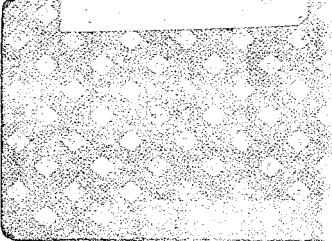
10 CENT
LAGER WESTERBORK
GUTSCHEIN
10 CENT

2e Helmerstr 40
de Groot, A
de Groot, A
de Groot, A

Schabbing--
"artinus franciscus--
22 Maart 1918
Amsterdam
de Groot, A
18 JULI 1941
AMSTERDAM

A 35 N° 170488
de Groot--
Antonie--
22 Mei 1922
Wervershoof NH
Schabbing, H. F.
Caplan
170488

W. de Groot

TINUS

N° 997130

DE VRIES
JEAN

nationaliteit : Belge.
Belgische.

OOSTMALLE

geboren te : 22-3-14

ROEFSENE
ROEFSENE
roefse ne
groep HANVERS

sidence précédente
ig verblijf
sonde résidence
nde verblijf

scriit Vol. 59 Fol. 128 / 30
geschreven Boek Blgd.

na DE MARCHÉ n° 22
straat, n°

to 1-0 1941

den:

Ons dekl. n. presentie meto par d'abus, amehange, substitutien
A. R. d. n. 3184

N° 997130

Signature du porteur
Handteekening
des dragers

J. de Vries

Taille : Un mètre
Länge : Een meter

Bruxelles, le 1-0

L'Ombre de l'Etat civil (ou son défaut) :
De Ambtenaar van den Burgerstand
(of zijn afgevaardigde).

Encluseur sijn
B. van

N° 997130

**DEMEURES SUCCESSIVES A BRUKELLES
ACHTEREVOLGENDE WONINGEN IN BRUSSEL**

RIE — STRAAT	N°	DA	MA	ORAN	RENE BLAU

(Sijn wils en wens)
(2x kerntik)

Caisse de Rentrée, Lett du 15-12-24. N° de Campre

**VERKLARING NR. 7319
AUSWEIS**

alleen geldig tezamen met paspoortbewijs
Nur gültig in Verbindung mit der Kennkarte Nr. **35/233524**

Hiermede wordt verklaard, dat
Es wird hiermit bescheinigt, dass

Schabbing Martinus F. 10477

geboren op 22-3-18 in Amsterdam
geboren am in

ten behoeve van de voedselvoorziening in den Noord-oost-
für die Ernährung im Nordostpolder

polder werkzaam is en dienstevolgde is vrijgesteld van
beschäftigt und deshalb vorläufig freigestellt ist vom
Arbeitsdienst in Deutschland.

Arbeitsdienst im Reich.

STAMPENS — SIEGEL

Directie van Arbeid
Reichsarbeitsdienst

Directie van Woningzaken
Züderzesseken

De Inhaber dient deze verklaring steeds bij zich te dragen
Der Inhaber hat diesen Ausweis dauernd bei sich zu führen
in bij ontzag bij den werkgever in te leveren.
und bei Entlassung dem Arbeitgeber zurückzugeben.

Beste Mirjam

19-12-95

Heel toevallig kreeg ik een
deser dagen een letter met
het bedoelde opschrift toe.
gestuurd door Joodse Museum.
Helias is het copie want
een origineel is er niet meer.
Maar deze Copie is wel te gebruiken
dacht ik.

Als ik nog iets te pakken kan
krijgen dan hoor je dat!
Sofijn is alles goed, zelfs
heel goed want ik ben deze
middag twee maal over groot
Vader gewaakt! van de dochter
van Roon Martin.

Wij hopen dat het met jou ook
gaat en wensen je gezond
en Vredig 1995.

Hr. Graeter
van Jenny en Tinus

Beste Timms,

Wijten my nog maar een grootje.
 I Carol was goed, my bly's gebint.
 Mamma byhemantland' knulle Dor
 f'antel. Die's blye dilt. Wel
 d'anne my and op in die haas
 de g'astel de my.
 Ind'lype. My's was een i' my
 He's een
 Al' d'elb'este, was d'krijge haas

i' D'lype.

Beste Timms! Linda paar weken zijn de van plan van je
 te schrijven, maar je weet hoe dat gaat, het komt nooit wat
 van. Hoe vaak je het? Blyebaar het je het erg druk?
 Met ons gaat het best, my zijn blye al helemaal telnis.
 Dan zal je wel alles vertellen over het leven hier. Kun je
 ook ons naar Brins? Hoe is het in Holland? Ik houd
 echt zijn avontjes met je mee te gaan.

Daar, Timms, geef je de groeten van iedereen.
 Het beste met jou en je vrouw en hartelijke groeten

Brendina.

Beste Maanden,
 even slyg een groet uit
 Parijs. Het is hier prachtig en ik hoop,
 dat jij ook eens een lykje kunt nemen.
 En zal je wel van onze belevenissen ver-
 tellen. Het is fraai. Loo. Hoe gaat
 het met jou?
 Wij stakken ons te 'n beetje erdoor en laden
 vaak over naar uitkopen, waarvan de prijs
 vaak belachelijk hoog is en waarvan wij dan
 leroogt verbaasd zijn.
 Maar Maanden, het beste rust je en tot zees.
 Hartelijke groeten

Harry

Beste Maanden!
 Ook van mij slyg een paar
 groeten! We hebben toen nog een aardig
 beetje gehad, dat zal con je nog wel
 vertellen! Je moet ons door Parijs zien laten
 je zou vast lachen want ze werden een
 heel mond vol rooden ~~was~~ iemand
 met rijkdom. Pisto is juist met
 haar weer. Hij gaat jou en je vrouw
 hartelijke groeten. Ook van mij lief-
 beste met fullie liefde en tot zees.
 Je stede.

2/3.44

Beste Timmer! Hou krijg je inmiddels ook een en briefje van ons.
 Hoe maakt je het? Zoveel me merken heb je het erg druk. We hadden je
 zo graag een Parijs laten zien, jammer dat je je niet een paar dagen
 verlof kunt nemen. Bly zijn hier al echt thuis, d.v.z. behave met de
 taal, maar het voelt ook daarmee best mee. We waren allemaal erg
 bly met jouw bezoek het zou leuk zijn als hij netter kon komen.
 We verwachten je heel gauw, het allerbeste met je en
 hartelijke groeten Betty.